

İNSAN HAKLARI KOMİTESİ USUL KURALLARI

(Kasım 2009 itibariyle yürürlükte olan metin)¹

¹ “İnsan Hakları Komitesi Usul Kuralları” başlıklı bu belgenin İngilizce orijinal metni için bkz., (“United Nations, CCPR, International Covenant on Civil and Political Rights, CCPR/C/3/Rev.8, 22 September 2005, Original: English, Human Rights Committee, Rules of Procedure of the Human Rights Committee”).

Bu belgenin ilk hali, “Geçici Usul Kuralları” (“Provisional Rules of Procedure”) başlığı altında Komitenin, Birinci ve İkinci oturumlarında kabul edilmiş ve bilahare Üçüncü, Yedinci ve Otuz altıncı oturumlarında değiştirilmiş idi. Daha sonra, Komitenin 26 Temmuz 1989 tarihli 918. toplantısında alınan bir karar ile bu Usul Kuralları kesin hale getirilerek başlıktaki “geçici” terimi kaldırıldı. Ardından, söz konusu Usul Kuralları, Komitenin Kırk-yedinci, Kırk dokuzuncu ve Ellinci oturumlarında bazı yeni değişikliklere tabi tutuldu. Bu belgede en yakın tarihli olarak Komitenin 71. oturumundaki 1924’üncü toplantısında kabul edilen değişiklikler yapılmıştır. (“İHK/UK”ın Komite tarafından değişikliklerden sonra Ağustos 2004 tarihi itibariyle geçerli metninin orijinali için bkz., CCPR/C/3/Rev.7, 4 August 2004).

Komitenin “Geçici Usul Kuralları” (Komitenin 3. ve 7. oturumlarında yapılan değişiklikler işlenmiş olarak) ilk kez tarafımızdan Türkçeye çevrilerek şu derlemede yayımlanmıştır: Mehmet Semih Gemalmaz, **Temel Belgelerde İnsan Hakları Usul Hukuku -1-**, İHD Yayınları, İstanbul, Nisan 1995, sf.47-77. Daha sonra bu belgenin, Komitenin 50. oturumunda yapılmış değişiklikleri içeren güncellenmiş Türkçe çevirisi, şu derlemede yayımlanmıştır. Mehmet Semih Gemalmaz, **Ulusalüstü İnsan Hakları Belgeleri**, Beta Yay., İstanbul, Ekim 2000, sf.75-113 ve güncellenmiş olarak şu kitabın eki olarak yeniden yayımlanmıştır. Mehmet Semih Gemalmaz, **Birleşmiş Milletler Medeni ve Siyasal Haklar Sözleşmesi - İnsan Hakları Komitesi Kararlarında Yaşam Hakkı ve İşkence Yasağı**, İstanbul Barosu Yayınları, İstanbul, Ağustos 2002, sf.544-568. Bu belgenin 2004 tarihi itibariyle güncellenmiş metninin Türkçe çevirisi ve İngilizce metni için bkz., Mehmet Semih Gemalmaz, **İnsan Hakları Belgeleri/Human Rights Instruments/Cilt IV/2004**, sf.133-183 (Türkçe) ve sf.423-461 (İngilizce). Daha yakın tarihli olarak açıklama notları eklenmiş şekilde belgenin Türkçe çevirisi için bkz., Mehmet Semih Gemalmaz, **Ulusalüstü İnsan Hakları Usul Hukuku**

BÖLÜM I. GENEL KURALLAR

I. OTURUMLAR

Kural 1

İnsan Hakları Komitesi (bundan böyle, “Komite” olarak anılacaktır), Uluslararası Medeni ve Siyasi Haklar Sözleşmesi (bundan böyle “Sözleşme” olarak anılacaktır) uyarınca görevlerini/(işlevlerini) tatminkar biçimde yerine getirebilmesi için gereken oturumları yapacaktır.

Kural 2

1. Komite, normal olarak, her yıl üç olağan/(düzenli) oturum (“*regular sessions*”) yapacaktır.

2. Komitenin olağan oturumları, Birleşmiş Milletler Genel Sekreteriyle (bundan böyle “Genel Sekreter” olarak anılacaktır) istişarede bulunacak olan Komite tarafından, Genel Kurulca onaylanmış konferans takvimini dikkate alarak kararlaştırılan tarihlerde yapılacaktır.

Mevzuatı: 1. Kitap (Açıklamalı – Karşılaştırmalı) Birleşmiş Milletler Belgeleri, Legal Yayıncılık, İstanbul, Mart 2006, sf.217-277.

Belirtelim ki, yukarıda verdiğimiz Kasım 2009 tarihi itibarıyla yürürlükte olan metin, Komitenin 71. oturumundaki 1924’üncü toplantısında kabul edilen değişikliklerle geçerli olan metindir. Komitenin 71. oturumunda benimsenen değişikliklerle özellikle maddeler yeniden numaralandırılmıştır; dolayısıyla çeviri de buna göre yapılmıştır. Bundan başka, belgedeki bazı maddelere son değişiklik sırasında yeni bentler eklendiğini, bazı maddelerde ise hükümlere ibareler eklendiğini okurun dikkatine sunuyoruz.

Kural 3

1. Komitenin özel/(olağanüstü) oturumları (“*special sessions*”) Komite tarafından verilen karar üzerine toplanacaktır. Komite oturum döneminde olmadığı zaman, Başkan, Komitenin diğer görevlileri ile istişarede bulunarak özel oturumlar toplayabilir. Komite Başkanı ayrıca, aşağıdaki hallerde Komiteyi özel oturumlar için toplayacaktır:

(a) Komite üyelerinin çoğunluğunun talebi üzerine;

(b) Sözleşmeye Taraf bir Devletin talebi üzerine.

2. Özel oturumlar, Genel Kurul tarafından onaylanmış konferans takvimini dikkate alarak, Genel Sekreter ve Komitenin diğer görevlileri ile istişarede bulunan Başkan tarafından saptanan mümkün olan en yakın tarihte toplanacaktır.

Kural 4

Genel Sekreter, Komite üyelerine, her oturumun ilk toplantısının tarihine ve yerine ilişkin bildirimde bulunacaktır. Bu bildirim, olağan oturum durumunda, (ilk toplantıdan) en az altı hafta önceden ve, bir özel oturum söz konusu olması durumunda ise, (ilk toplantıdan) en az 18 gün önceden gönderilecektir.

Kural 5

Komite oturumları, normal olarak, Birleşmiş Milletler Genel Merkezinde ya da Birleşmiş Milletlerin Cenevre’deki Ofisinde yapılacaktır. Oturum için başka bir yer, Genel Sekreter ile istişarede bulunan Komite tarafından tespit edilebilir.

II. GÜNDEM**Kural 6**

Her bir olağan oturumun geçici gündemi, Sözleşmenin ve Uluslararası Medeni ve Siyasal Haklar Sözleşmesi Seçmeli Protokolünün (bundan böyle, “Protokol” olarak anılacaktır) ilgili hükümlerine uygun şekilde,

Komite Başkanı ile istişarede bulunan Genel Sekreter tarafından hazırlanacaktır, ve (aşağıdaki hususları) içerecektir:

- (a) Bir önceki oturumda Komite tarafından (gündeme) dahil edilmesine karar verilen herhangi bir madde;
- (b) Komite Başkanı tarafından önerilen herhangi bir madde;
- (c) Sözleşme Tarafı bir Devlet tarafından önerilen herhangi bir madde;
- (d) Komitenin bir üyesi tarafından önerilen herhangi bir madde;
- (e) Genel Sekreterin Sözleşme, Protokol ya da bu Kurallar çerçevesindeki görevleriyle ilgili olarak, onun tarafından önerilen herhangi bir madde.

Kural 7

Komitenin bir özel oturumunun geçici gündemi, sadece, bu özel oturumda incelenmesi için önerilmiş bulunan maddeleri kapsayacaktır.

Kural 8

Herhangi bir oturumun geçici gündeminin ilk maddesi, bu Kurallar (Kural 17) çerçevesinde (Komite) görevlilerin(in) seçilmesinin gerekli olması durumu hariç, gündemin kabul edilmesi olacaktır.

Kural 9

Komite, bir oturum sırasında, gündemi düzeltebilir, ve uygun/(gerekli) olduğu takdirde, gündem maddelerini erteleyebilir ya da gündemden çıkartabilir; sadece acil ve önemli maddeler gündeme eklenebilir.

Kural 10

Geçici gündem ve geçici gündemde görünen her bir maddeye ilişkin temel belgeler, oturumun açılmasından en az altı hafta önceden bu belgelerin üyelere ulaştırılmasına gayret edecek olan Genel Sekreter tarafından, Komite üyelerine iletilecektir.

III. KOMİTE ÜYELERİ

Kural 11

Komite üyeleri, Sözleşmenin 28'inci ila 34'üncü/(28'den 34'e kadar olan) Maddeleri uyarınca seçilen 18 kişidir.

Kural 12

İlk seçimde seçilen Komite üyelerinin görev süreleri 1 Ocak 1977'de başlayacaktır. Sonraki seçimlerde seçilen Komite üyelerinin görev süreleri, yerine geçecekleri Komite üyelerinin görev sürelerinin bitimi tarihini izleyen gün başlayacaktır.

Kural 13

1. Komite üyelerinden biri, diğer üyelerin oybirliği ile varacakları görüşe göre, geçici nitelikli devamsızlıktan/(hazır bulunamamadan) başka herhangi bir nedenle görevini sürdüremez duruma gelmiş ise, Komite Başkanı, bu üyenin yerinin boşaldığını bilahare ilan edecek olan Birleşmiş Milletler Genel Sekreterine bu hususta bildirimde bulunacaktır.

2. Komite üyelerinden birinin ölümü ya da istifası/(görevden çekilmesi) halinde, (Komite) Başkan(ı) derhal, bu üyeliğin ölüm tarihinden ya da istifanın hüküm doğurduğu tarihten itibaren boşaldığını ilan edecek olan Birleşmiş Milletler Genel Sekreterine, bu hususta bildirimde bulunacaktır. Komitenin bir üyesinin istifası, kendisi tarafından, yazılı olarak, doğrudan doğruya Başkana ya da Genel Sekretere bildirilecek ve ancak böyle bir bildirim alındıktan sonra o üyeliğin boşaldığının ilan edilmesi tasarrufu gerçekleştirilecektir.

Kural 14

Bu Kurallar (Kural 13) uyarınca boşaldığı ilan edilmiş olan bir üyelik, Sözleşme Madde 34 uyarınca doldurulacaktır/(ele alınacaktır).

Kural 15

Sözleşme Madde 33 uyarınca boşaldığı ilan edilmiş olan bir üyeliği doldurmak üzere seçilen Komite üyesi, söz konusu Maddenin hükümlerine göre, Komitedeki yeri/(üyeliği) boşalmış olan üyenin kalan görev süresince görev yapacaktır.

Kural 16

Komitenin her bir üyesi, görevlerini üstlenmeden önce Komite önünde aleni olarak aşağıdaki andı içecektir/(yemin edecektir):

“İnsan Hakları Komitesinin bir üyesi olarak görevlerimi tarafsız ve vicdanıma uygun şekilde yerine getireceğime ant içerim.”

IV. GÖREVLİLER**Kural 17**

Komite, üyeleri arasından bir Başkan, üç Başkan Yardımcısı ve bir Raportör seçecektir.

Kural 18

Komite görevlileri, iki yıllık bir süre için seçilecektir. Bunlar yeniden seçilebilirler. Ancak, Komite üyeliği sona erenlerden hiç biri görevinde kalamaz.

Kural 19

Başkan, Sözleşme, Usul Kuralları ve Komite kararları ile kendisine verilen görevleri yerine getirecektir. Başkan, görevlerini yerine getirirken, Komitenin yetkesi altında kalmaya devam edecektir.

Kural 20

Başkan, bir oturum dönemi sırasındaki bir toplantıda ya da bu toplantının bir bölümünde hazır bulunamayacaksa, Başkan

Yardımcılarından birini, Başkan sıfatıyla hareket etmek üzere belirleyecektir.

Kural 21

Başkana vekalet eden/(Başkan sıfatıyla tasarrufta bulunan) bir Başkan Yardımcısı, Başkanın sahip olduklarıyla aynı hakları/(yetkileri) ve görevleri haiz olacaktır.

Kural 22

Komite görevlilerinden herhangi birisinin hizmeti sona erer ya da Komitenin bir üyesi olarak hizmeti sürdürmeyeceğini beyan eder yahut herhangi bir nedenle artık bir görevli olarak tasarrufta bulunamayacak duruma gelir ise, sefinin/(öncelinin) tamamlanmamış/(kalan) görev süresi için bir yeni görevli seçilecektir.

V. SEKRETERYA**Kural 23**

1. Komitenin ve Komite tarafından kurulabilecek olan yardımcı birimlerin ("*subsidiary bodies*") sekreteryası (bundan böyle "sekreterya" olarak anılacaktır), Genel Sekreter tarafından sağlanacaktır.

2. Genel Sekreter, Komitenin bu Sözleşme çerçevesindeki görevlerinin etkin biçimde yerine getirilmesi için gerekli bulunan personeli ve olanakları sağlayacaktır.

Kural 24

Genel Sekreter ya da Genel Sekreterin bir temsilcisi, Komitenin tüm toplantılarına katılacaktır. Bu Kurallar (Kural 38) hükmü saklı kalmak kaydıyla, Genel Sekreter ya da temsilcisi, Komitenin ya da onun yardımcı birimlerinin toplantılarında sözlü ya da yazılı beyanlarda bulunabilir.

Kural 25

Genel Sekreter, Komitenin ve onun yardımcı birimlerinin toplantıları için gerekli tüm düzenlemelerden sorumlu olacaktır.

Kural 26

Genel Sekreter, değerlendirilmesi/(incelemesi) için Komitenin önüne getirilebilecek olan herhangi bir husus/(sorun) hakkında, Komite üyelerinin gecikmeksizin bilgilendirilmesinden sorumlu olacaktır.

Kural 27

Genel Sekreter, harcama öngören herhangi bir teklifin Komite ya da onun yardımcı birimlerinden herhangi birisi tarafından onaylanmasından önce, bu teklifte öngörülen harcamanın tahmini bir hesabını mümkün olan en kısa sürede hazırlayacak ve Komitenin ya da yardımcı birimin üyelerine ulaştıracaktır. Teklif, Komite ya da yardımcı birim tarafından değerlendirilirken, üyelerin dikkatinin bu tahmini hesaba çekilmesi ve üzerinde müzakereye davet edilmeleri Başkanın görevi olacaktır.

VI. DİLLER**Kural 28**

Komitenin resmi dilleri Arapça, Çince, İngilizce, Fransızca, Rusça ve İspanyolca ve Komitenin çalışma dilleri ise Arapça, İngilizce, Fransızca, Rusça ve İspanyolca olacaktır.

Kural 29

Çeviriler Birleşmiş Milletler Sekreteryası tarafından sağlanacaktır. Çalışma dillerinden herhangi birinde yapılan konuşmalar, diğer çalışma dillerine çevrilecektir. Resmi bir dilde yapılan konuşmalar, çalışma dillerine çevrilecektir.

Kural 30

Komiteye hitap eden ve Komite resmi dillerinden başka bir dil kullanan herhangi bir konuşmacı, kural/(normal) olarak, bu konuşmanın çalışma dillerinden herhangi birine çevrilmesini sağlayacaktır. Diğer çalışma dillerine yapılacak çeviriler, ilk çalışma dilinde yapılan çeviriye dayandırılabilir.

Kural 31

Komite toplantılarının özet tutanakları, çalışma dillerinde düzenlenecektir.

Kural 32

Komitenin bütün resmi kararları, resmi dillerde elde edilebilir/(ulaşılabilir) olacaktır. Komitenin diğer bütün resmi belgeleri, çalışma dillerinde çıkartılacaktır ve bunlardan herhangi birisi, Komite bu yönde karar alırsa, bütün resmi dillerde (de) çıkartılacaktır.

VII. KAMUYA AÇIK VE KAPALI TOPLANTILAR**Kural 33**

Komitenin ve onun yardımcı birimlerinin toplantıları, Komite aksi yönde karar almadıkça ya da Sözleşmenin yahut Protokolün ilgili hükümlerinden bu toplantının kamuya kapalı yapılması gerektiği ortaya çıkmadıkça, kamuya açık/(aleni) yapılacaktır. (Sözleşme) Madde 40 çerçevesinde nihai tespitlerin ("*concluding observations*") kabulü, (kamuya) kapalı toplantılarda gerçekleşecektir.

Kural 34

Kamuya kapalı/(özel) her bir toplantının sonunda/(kapanışında), Komite ya da onun yardımcı birimi, Genel Sekreter aracılığıyla bir ileti/(bilgilendirme notu) çıkartabilir.

VII. TUTANAKLAR

Kural 35

Komitenin ve onun yardımcı birimlerinin kamuya açık ve kapalı toplantılarının özet tutanakları Sekreteryaya tarafından hazırlanacaktır. Bu özet tutanaklar, geçici/(kesinleşmemiş) biçimde olarak, Komite üyelerine ve toplantıya katılan diğer kişilere, en kısa sürede dağıtılacaktır. Tüm bu katılımcılar, toplantının geçici tutanağını almalarını izleyen üç iş günü içerisinde, düzeltmeleri Sekreteryaya sunabilirler. Bu tür düzeltmelere ilişkin uzlaşmazlıklar, Komite Başkanı ya da tutanağın ilgili olduğu yardımcı birimin başkanı tarafından yahut, uzlaşmazlığın sürmesi halinde, Komite ya da o yardımcı birim tarafından karara bağlanacaktır.

Kural 36

1. Komitenin kamuya açık toplantılarının kesinleşmiş biçimdeki özet tutanakları, Komite istisnai koşullar altında aksine karar almadıkça, genel dağıtıma konu belgeler olacaktır.
2. Kapalı toplantıların özet tutanakları Komite üyelerine ve toplantıdaki diğer katılımcılara dağıtılacaktır. Bu tutanaklar Komitenin alacağı karar üzerine, Komite tarafından karara bağlanabilecek zamanda ve koşullar altında olacak şekilde başka kişilere de sağlanabilir.

IX. İŞLEMLERİN YÜRÜTÜLMESİ

Kural 37

Komitenin on iki üyesi, toplanma yeter sayısını oluşturacaktır.

Kural 38

Başkan, Komitenin her toplantısının açılışını ve kapanışını ilan edecek, tartışmaları yönetecek, bu Kurallara uyulmasını sağlayacak, konuşma

hakkı tanıyacak, sorunları oya sunacak ve kararları duyuracaktır. Başkanın, bu Kurallara tabi olmak koşuluyla, Komitenin işlemleri üzerinde ve toplantılarındaki düzenin sağlanmasında denetimi olacaktır. Başkan, bir konunun tartışılması sürecinde, konuşmacılara verilecek sürenin sınırlanmasını, herhangi bir hususta her bir konuşmacının yapacağı konuşma sayısının sınırlanmasını ve konuşmacılar listesinin kapatılmasını Komiteye önerebilir. Başkan toplantı düzenine ilişkin hususlarda karar verecek ve, müzakerenin ertelenmesini ya da kapatılmasını yahut bir toplantının ertelenmesini ya da askıya alınmasını önerme yetkisine sahip olacaktır. Müzakere, Komite önündeki meseleyle sınırlandırılacaktır, ve bir konuşmacının sözleri görüşülen konuyla ilgili değilse Başkan, konuşmacıyı düzene uymaya davet edebilir.

Kural 39

Herhangi bir meselenin tartışılması sırasında bir üye, usule/(konuların ele alınma düzenine) ilişkin bir hususu her zaman gündeme getirebilecektir, ve bu tür usule ilişkin husus, bu Usul Kuralları uyarınca Başkan tarafından hemen karara bağlanacaktır. Başkanın bu kararına karşı herhangi bir itiraz hemen oya sunulacaktır, ve hazır bulunan üyelerin çoğunluğu tarafından geçersiz hale getirilmedikçe, Başkanın bu kararı geçerliliğini koruyacaktır. Usule ilişkin bir hususu gündeme getiren bir üye, tartışmaya konu meselenin esası üzerine konuşamaz.

Kural 40

Herhangi bir meselenin tartışılması sırasında bir üye, tartışma konusu mesele üzerindeki müzakerenin ertelenmesini teklif edebilir. Teklif sahibine ek olarak, bir üye teklifin lehinde ve bir üye de teklifin aleyhinde konuşabilir; bu konuşmaların ardından teklif derhal oya konulacaktır.

Kural 41

Komite, herhangi bir hususta her bir konuşmacıya verilecek süreyi sınırlayabilir. Müzakere sınırlandırıldığı ve bir konuşmacı kendisine ayrılan/(tanınan) süreyi aştığı zaman, Başkan, gecikmeksizin konuşmacıyı toplantı düzenine uymaya davet/(ikaz) edecektir.

Kural 42

Bir madde/(konu) üzerindeki müzakereler başka hiçbir konuşmacı olmadığı gerekçesiyle sona erdiği zaman, Başkan müzakerenin kapandığını ilan edecektir. Bu tür bir kapanış, Komitenin oluruyla gerçekleşen kapanışla aynı etkiye sahip olacaktır.

Kural 43

Bir üye, herhangi bir başka üyenin ya da temsilcinin konuşma yapma hususunda bir istekte bulunmuş olup olmamasına bakılmaksızın, tartışılan konunun müzakeresinin kapanmasını her zaman teklif edebilir. Müzakerenin kapanması hakkında konuşma yapma izni sadece müzakerenin kapanmasına karşı çıkan iki konuşmacıya tanınacaktır; bu konuşmaların ardından teklif derhal oya konulacaktır.

Kural 44

Herhangi bir meselenin/(konunun) tartışılması sırasında bir üye, toplantıya ara verilmesi ya da toplantının ertelenmesini teklif edebilir. Bu tür teklifler üzerinde tartışma yapılmasına izin verilmeyecek, ve bunlar derhal oya konulacaktır.

Kural 45

Bu Kurallar (Kural 39) hükmü saklı kalarak, aşağıda belirtilen teklifler, toplantıdaki diğer tüm öneriler ve istemler üzerinde aşağıdaki sıralama içinde öncelik kazanacaklardır:

- (a) Toplantıya ara verme/(toplantının askıya alınması);
- (b) Toplantıyı erteleme;
- (c) Tartışılan maddenin müzakeresinin ertelenmesi;
- (d) Tartışılan maddenin müzakeresinin kapanması.

Kural 46

Komite aksine karar almadıkça, üyeler tarafından sunulan teklifler ve esasa ilişkin değişiklikler ya da istemler yazılı olarak takdim edilecek ve sekreteryaya verilecektir, ve bunların değerlendirilmeleri, herhangi bir üyenin bu yönde talebi varsa, ertesi gün yapılacak bir sonraki toplantıya dek ertelenecektir.

Kural 47

Bu Kurallar (Kural 45) hükmü saklı kalarak, Komitenin, kendisine sunulmuş olan bir teklifi kabul etme yetkisine dair bir karar alınması için bir üye tarafından getirilen herhangi bir istem/(öneri), söz konusu teklif üzerinde bir oylama yapılmadan önce derhal oya konulacaktır.

Kural 48

Herhangi bir istem, buna ilişkin oylama başlamadan önce ve istemde bir değişiklik yapılmamış olması kaydıyla, bunu öneren tarafından her zaman geri çekilebilir. Bu suretle geri çekilen herhangi bir istem, herhangi bir başka üye tarafından yeniden sunulabilir.

Kural 49

Bir teklif kabul edildiği ya da reddedildiği zaman, bu teklif, Komite bu yönde karar almadıkça aynı oturumda yeniden incelenemez. Yeniden inceleme yapılmasına dair bir istem hakkında konuşma izninin sadece bu istemin lehinde ve aleyhinde ikişer konuşmacıya tanınmasının ardından bu istem derhal oya konulacaktır.

X. OYLAMA**Kural 50**

Komitenin her bir üyesinin bir oyu olacaktır.

Kural 51

Komite kararları, Sözleşmede ya da bu (Usul) Kuralların(ın) başka bir yerinde/(hükümünde) aksi öngörülmedikçe, hazır bulunan üyelerin çoğunluğu ile alınacaktır.²

Kural 52

Bu Kurallar (Kural 58) hükmü saklı kalmak kaydıyla, Komitede normal/(olağan) olarak/(usulde) oylama, herhangi bir üyenin oylamanın isim okumak suretiyle yapılması talebinde bulunması üzerine Komite üyelerinin isimlerinin alfabetik sırası takip oylama yapılması durumu

² “Komite, birinci oturumunda, “Geçici Usul Kuralları” Kural 51’e ilişkin olarak koyduğu dipnotta şu hususa dikkati çekmiştir:

1. Komite üyeleri, genel olarak, Komitenin olağan çalışma yönteminin, Sözleşmeye ve Usul Kurallarına riayet sağlanarak ve bu tür girişimlerin Komite çalışmalarını gereksiz biçimde geciktirmemesi koşuluyla, kararların, oylamaya konmadan önce istençlerin birliği ile alınabilmesi girişimleri için elverişli olması gerektiği yolunda görüş belirtmişlerdir.

2. Yukarıdaki Paragraf 1’i akılda tutarak, Başkan, herhangi bir toplantıda, bir öneriyi oylamaya koyabilir, ve herhangi bir üyenin istemi bulunduğunda bunu oylamaya koyacaktır.”

(Çevirenin notu: Yukarıdaki metin, belgenin orijinalinde (*) işaretli olarak yer almaktadır. Bizim verdiğimiz “Açıklama”lardan farklılığı gösterebilmek amacıyla biz italikle yazdık. Aşağıdaki açıklamalara ise bize aittir. Buna göre, “Geçici Usul Kuralları”nın orijinal metninin yer aldığı belgenin referansı şöyledir: **(First Annual Report of the Human Rights Committee, A/32/44, 30 September 1977, Annex II, sf.241-247)**. Komite üyelerinin ilk iki oturumunda ayrıntılı olarak ele aldıkları Geçici Usul Kuralları hakkındaki tartışmalar için, yukarıda referansını verdiğimiz A/32/44 sayılı belge, para.16-94’e ve burada özel olarak işaret edilen husus için ise aynı belge para.30-34’e bakılmalıdır. Anılan tartışmalara ilişkin bilgi ve değerlendirme için bkz., Mehmet Semih Gemalmaz, **Birleşmiş Milletler Medeni ve Siyasal Haklar Sözleşmesi - İnsan Hakları Komitesi Kararlarında Yaşam Hakkı ve İşkence Yasağı**, 2002 içinde, “Medeni ve Siyasal Haklar Sözleşmesi” başlıklı Giriş bölümü ve özellikle “İnsan Hakları Komitesi” bahsi.)

hariç, Başkan tarafından kurayla ismi belirlenen üyeden başlayarak el kaldırmak suretiyle yapılacaktır.

Kural 53

İsim okumak suretiyle yapılan oylamaya katılan her bir üyenin oyu, tutanağa/(kayıtlara) geçirilecektir.

Kural 54

Oylama başladıktan sonra, bir üye oylamanın fiili/(o andaki) yürütümüyle bağlantılı olarak oylamadaki sıralamaya ilişkin bir hususu gündeme getirmediği, oylama kesilmeyecektir. Oylama başlamadan önce yahut oylamanın tamamlanmasından sonra, Başkan tarafından, üyelerin sadece kendi oylarına ilişkin açıklamalarını içeren kısa beyanlarda bulunmalarına izin verilebilir.

Kural 55

Eğer bir üye teklifin bölünmesini talep eder ise, teklifin bölümleri ayrı olarak oylanacaktır. Teklifin onaylanan bölümleri, bilahare bir bütün olarak oya konulacaktır; eğer bir teklifin tüm icrai bölümleri reddedilmiş ise, bu teklif bir bütün olarak reddedilmiş sayılacaktır.

Kural 56

1. Bir teklife ilişkin bir değişiklik istemi ileri sürüldüğünde, ilkin bu değişiklik oylanacaktır. Bir teklif için iki ya da daha fazla değişiklik istemi ileri sürüldüğünde, Komite ilkin, asıl/(orijinal) tekliften esas itibariyle en çok ayrılan/(farklı olan) değişikliği ve bunun ardından asıl tekliften esas itibariyle ikinci en fazla ayrılan değişikliği oylayacak ve bütün değişiklikler oya konulana dek oylama bu şekilde devam edecektir. Bir ya da daha fazla değişiklik kabul edildiği takdirde, bunun üzerine değiştirilmiş teklif oylanacaktır.

2. Bir istem eğer sadece, o teklife eklemelerde bulunuyor, o teklifte belli bölümleri iptal ediyor yahut o teklifte düzeltme yapıyor ise, bir teklife getirilen bir değişiklik olarak mütalaa edilir.

Kural 57

1. İki ya da daha fazla teklif aynı meseleye ilişkin ise, Komite, aksi yönde karar vermedikçe, bu teklifleri sunulmuş bulundukları sıraya göre oylayacaktır.
2. Bir teklif hakkındaki her bir oylamanın ardından Komite, bir sonraki teklifin oylanıp oylanmayacağını karara bağlayabilir.
3. Bununla birlikte, bu tür tekliflerin esasına dair bir karar alınmasını gerektirmeyen istemler, bir ön mesele addedilecek ve onlardan önce oya konulacaktır.

Kural 58

Bir yerin/(makamın) doldurulması için yalnızca bir adayın bulunduğu seçimler söz konusu olup da Komite aksi yönde karar vermedikçe, seçimler gizli oyla yapılacaktır.

Kural 59

1. Sadece bir kişinin ya da bir üyenin seçimi söz konusu olup da hiçbir aday ilk oylamada gerekli/(aranan) çoğunluğu temin edemediği takdirde, en yüksek sayıda oy alan iki adayla sınırlı tutulacak olan bir ikinci oylama yapılacaktır.
2. İkinci oylama sonuçsuz kalır ve hazır bulunan üyelerin çoğunluk oyu gerekirse, seçilmeye ehil herhangi bir aday için oy kullanılabilecek üçüncü bir oylama yapılacaktır. Üçüncü oylama da sonuçsuz kalırsa, bundan sonraki oylama, üçüncü oylamada en çok oy alan iki adayla sınırlandırılacak ve bu yolla bir kişi ya da bir üye seçilene dek (adayların) sınırlandırılmadığı ve sınırlandırıldığı oylamalar birbirini izleyecektir.
3. İkinci oylama sonuçsuz kalır ve üçte ikilik bir çoğunluk gerekirse, bir aday, gerekli üçte ikilik çoğunluğu sağlayana dek oylamaya devam edilecektir. (İkinci oylamadan) Sonraki üç oylamada, seçilmeye ehil herhangi bir aday için oy kullanılabilir. (Adayların) sınırlandırılmadığı bu şekildeki üç oylama sonuçsuz kalırsa, bundan sonraki üç oylama, (adayların) sınırlı tutulmadığı üçüncü oylamada en çok sayıda oy alan iki adayla sınırlandırılacaktır, ve bunu izleyen üç oylamada (adaylar)

sınırlandırılmayacaktır, ve bu yöntem bir kişi ya da bir üye seçilene dek uygulanacaktır.

Kural 60

Seçim yoluyla doldurulan iki ya da daha çok yerin/(makamın) aynı koşullar altında bir defada doldurulması söz konusu ise, ilk oylamada gerekli çoğunluğu sağlayan adaylar seçilmiş olacaklardır. Bu çoğunluğu sağlayan adayların sayısı seçilecek kişilerin ya da üyelerin sayısından azsa, geri kalan yerleri doldurmak için, doldurulacak kalan yerlerin sayısının iki katını geçmemek koşuluyla, oy vermenin önceki seçimde en çok oy alan adaylarla sınırlandırıldığı ilave oylamalar yapılacaktır; şu şartla ki, sonuçsuz kalan üçüncü oylamanın ardından, seçilmeye ehil herhangi bir adaya oy verilebilecektir. Eğer (adayların) sınırlandırılmadığı bu şekildeki üç oylama sonuçsuz kalırsa, bundan sonraki üç oylama, doldurulmak üzere kalan yerlerin sayısının iki katını geçmemek koşuluyla, (adayların) sınırlandırılmadığı oylamaların üçüncüsünde en çok sayıda oy alan adaylarla sınırlı olacaktır, ve bunu izleyen üç oylamada adaylar sınırlandırılmayacaktır, ve bu yöntem, tüm yerler doldurulana dek uygulanacaktır.

Kural 61

Seçimlerin dışında kalan bir hususta oylar eşit olarak dağıldığı takdirde, teklif reddedilmiş addedilecektir.

XI. YARDIMCI BİRİMLER

Kural 62

1. Komite, Sözleşme ve Protokol hükümlerini dikkate alarak, görevlerini yerine getirmek için gerekli gördüğü alt-komiteler ve başka *ad hoc*/(belli vakaya/konuya özgülenmiş) yardımcı birimler kurabilir ve bunların kompozisyonunu ve yetkilerini tanımlayabilir.

2. Her yardımcı birim, Sözleşme ve Protokol hükümleri saklı kalmak kaydıyla ve Komite aksine karar almadıkça, kendi görevlilerini seçecektir ve kendi usul kurallarını hazırlayabilir/(kabul edebilir). Bu

şekilde usul kurallarının çıkarılmamış olması durumunda, bu Usul Kuralları *mutatis mutandis*/(uygulanabilir olduğu ölçüde) uygulanacaktır.

XII. KOMİTE YILLIK RAPORU

Kural 63

Sözleşme Madde 45'te düzenlendiği biçimde, Komite, Protokol Madde 6'da öngörüldüğü gibi Protokol çerçevesindeki faaliyetlerinin bir özeti de dahil olmak üzere, faaliyetlerine ilişkin yıllık bir raporu, Ekonomik ve Sosyal Konsey aracılığıyla Birleşmiş Milletler Genel Kuruluna sunacaktır.

XIII. KOMİTENİN RAPORLARININ VE DİĞER RESMÎ BELGELERİNİN DAĞITIMI

Kural 64

1. Bu Usul Kuralları (Kural 36) hükümlerine hâlel gelmeksizin ve bu Kural/(Kural 64'ün) paragraf 2 ve 3 hükümleri saklı kalmak kaydıyla, Komitenin ve onun yardımcı birimlerin raporları, resmi kararları ve diğer tüm resmi belgeleri, Komite aksine karar almadıkça, genel dağıtıma konu belgeler olacaktır.

2. Komitenin ve onun yardımcı birimlerinin Sözleşme Madde 41 ve 42'ye ve Protokole ilişkin tüm raporları, resmi kararları ve diğer resmi belgeleri, sekreteryaya tarafından Komitenin tüm üyelerine, ilgili Taraf Devletlere ve, Komite tarafından verilebilecek karara göre, Komitenin yardımcı birimlerinin üyeleri ile diğer ilgililere dağıtılacaktır.

3. Taraf Devletlerce, Sözleşme Madde 40 uyarınca sunulan raporlar ve ek bilgiler, genel dağıtıma konu belgeler olacaktır. Bu hüküm, ilgili Taraf Devlet aksini talep etmedikçe, bir Taraf Devletçe sağlanan diğer bilgiler için (de) uygulanacaktır.

XIV. DEĞİŞİKLİKLER

Kural 65

Bu Usul Kuralları, Sözleşmenin ve Protokolün ilgili hükümlerine hâlel gelmeksizin, Komitenin vereceği bir karar ile değiştirilebilir.

BÖLÜM II. KOMİTENİN GÖREVLERİNE/(İŞLEVLERİNE) İLİŞKİN KURALLAR

XV. SÖZLEŞME MADDE 40 ÇERÇEVESİNDE TARAF DEVLETLERDEN GELEN RAPORLAR

Kural 66

1. Sözleşmeye Taraf Devletler, Sözleşmede tanınan haklara etkinlik kazandırmak üzere aldıkları önlemler ve bu haklardan yararlanmada kaydedilen ilerleme hakkında raporlar sunacaklardır. Raporlarda, eğer varsa, Sözleşmenin uygulanmasını etkileyen faktörler ve güçlükler belirtilecektir.

2. Sözleşme Madde 40 paragraf 1/(b) hükmü çerçevesinde bir rapor sunulmasına ilişkin istemler, Komite tarafından kararlaştırılan dönemsellik/(periyodiklik) uyarınca ya da Komitenin uygun bulduğu diğer herhangi bir zamanda yapılabilir. Komitenin toplanma/(oturum) halinde bulunmadığı zaman içinde istisnai bir durum söz konusu olduğu takdirde, Komite üyeleriyle istişare ederek tasarrufta bulunan Başkan aracılığıyla (rapor sunulmasına ilişkin) bir istemde bulunulabilir.

3. Komite, Taraf Devletlerden Sözleşme Madde 40 paragraf 1/(b) hükmü çerçevesinde raporlarını sunmalarını talep ettiği her defasında, bu tür raporların sunulacak olduğu tarihleri de belirleyecektir.

4. Komite, Sözleşme Madde 40 çerçevesinde sunulacak raporların biçim ve içeriğine ilişkin dilekleri hususunda, Genel Sekreter aracılığıyla Taraf Devletleri bilgilendirebilir.

Kural 67

1. Genel Sekreter, Komite ile istişarede bulunduktan sonra, ilgili uzmanlık kuruluşlarına (“*specialized agencies*”), bu kuruluşların üyeleri olan Devletlerden gelen raporların söz konusu kuruluşların yetki alanına giren kısımlarının kopyalarını iletebilir.
2. Komite, raporların ilgili kısımları kendilerine Genel Sekreter tarafından iletilmiş bulunan uzmanlık birimlerini, raporların bu kısımları hakkındaki yorumlarını/(görüşlerini) Komitenin belirleyebileceği zaman sınırlaması içinde sunmaya davet edebilir.

Kural 68

1. Komite, Genel Sekreter aracılığıyla Taraf Devletlere, bunların kendi raporlarının inceleneceği oturumun açılış tarihi, süresi ve yeri hakkında mümkün en kısa sürede bildirimde bulunacaktır. Taraf Devletlerin temsilcileri, kendi raporlarının incelendiği Komite toplantılarında hazır bulunabilirler. Komite ayrıca, kendisinden daha fazla bilgi edinmeyi kararlaştırdığı bir Taraf Devleti, belirlenmiş olan bir toplantıda hazır bulunmak üzere temsilcisini yetkili kılabileceği hususunda da bilgilendirebilir. Böyle bir temsilci kendisine Komite tarafından yöneltilebilecek soruları yanıtlayabilmelidir ve ilgili Taraf Devlet tarafından halihazırda sunulmuş bulunan raporlar hakkında beyanlarda bulunabilmelidir, ve ayrıca bu temsilci o Devletin sağlayacağı ek bilgileri de sunabilir.
2. Eğer bir Taraf Devlet, Sözleşme Madde 40 paragraf hükmü çerçevesinde bir rapor sunmuş ve fakat (Kural 68 paragraf 1) hükmü uyarınca, raporunun inceleneceğine dair kendisine bildirimde bulunulmuş olan oturuma herhangi bir temsilci göndermemişse Komite, kendi takdirinde olmak üzere, aşağıdaki yöntemlerden birini takip edebilir:
 - (a) Bu raporu (Kural 68 paragraf 2) hükmü uyarınca belirlemiş olduğu bir oturumda inceleme niyetinde olduğunu Genel Sekreter aracılığıyla Taraf Devlete bildirir ve bundan sonra bu Kurallar (Kural 71 paragraf 3) hükmü gereğince hareket eder/(tasarrufta bulunur); ya da
 - (b) Bu raporun incelenmesi için tayin edilmiş olan asıl oturuma devam eder ve bundan sonra geçici nitelikteki nihai tespitlerini (“*provisional concluding observations*”) yapar ve Taraf Devlete

sunar ve bu raporun bu Kurallar (Kural 68) çerçevesinde incelenecek olduğu tarihi ya da yeni bir periyodik raporun (“*a new periodic report*”) (Kural 66) çerçevesinde sunulacağı tarihi belirler.

3. Komite bu Kural çerçevesinde tasarrufta bulunduğu takdirde, bu hususu, Sözleşme Madde 45 çerçevesinde sunduğu yıllık raporda belirtecektir; şu şartla ki, Komite yukarıdaki paragraf 2/(b) hükmü çerçevesinde tasarrufta bulunduğu takdirde, geçici nitelikteki nihai tespitlerinin metni yıllık rapora dahil edilmeyecektir.

Kural 69

1. Her oturum döneminde Genel Sekreter, bu Kurallar (Kural 66 ve 71) çerçevesinde talep edilen raporların ve ek bilgilerin sunulmamış bulunduğu bütün vakalar hakkında Komiteye bildirimde bulunacaktır. Bu gibi hallerde Komite, Genel Sekreter aracılığıyla ilgili Taraf Devlete, raporun ya da ek bilgilerin sunulmasına ilişkin bir uyarı/(hatırlatma) yazısı gönderebilir.

2. Eğer bu Kuralın 1. paragrafında anılan uyarı yazısından sonra Taraf Devlet, bu Kurallar (Kural 66 ve 71) çerçevesinde talep edilen raporu ya da ek bilgileri sunmaz ise, Komite, Ekonomik ve Sosyal Konsey aracılığıyla Birleşmiş Milletler Genel Kuruluna sunduğu yıllık raporunda bu hususu belirtecektir.

Kural 70

1. Bir Devletin Sözleşme Madde 40 paragraf 1/(a) yahut 1/(b) kapsamındaki herhangi bir raporu, bu Kurallar (Kural 66 paragraf 3) çerçevesinde sunmadığı hususunda Komiteye (Kural 69 paragraf 1)’e göre bildirimde bulunulmuş ve Komitenin Taraf Devlete uyarı yazıları göndermiş olduğu hallerde, Komite, kendi takdirinde olmak üzere, bildirimde belirlenmiş olan tarihte veya oturumda, Taraf Devletin Sözleşmeyle tanınan haklara etkinlik kazandırmak için almış olduğu önlemleri kapalı bir oturumda incelemek ve Taraf Devlete sunulacak olan geçici nitelikli nihai tespitleri kabul etmek işlemlerini sürdürmek niyetinde olduğunu Genel Sekreter aracılığıyla Taraf Devlete bildirebilir.

2. Komite, bu Kuralın 1. paragrafı çerçevesinde tasarrufta bulunduğu takdirde, elinde olup da incelenecek konular bakımından uygun/(alakalı) gördüğü bilgileri, belirlenmiş tarihin ya da oturumun yeterli bir süre öncesinde Taraf Devlete iletacaktır.

3. Komitenin geçici nitelikli nihai tespitlerine cevaben Taraf Devletçe sunulmuş olabilecek yorumları/(görüşleri) dikkate alarak, Komite, bu Kurallar (Kural 71 paragraf 3) uyarınca o Taraf Devlete gönderilecek ve alenileştirilecek olan, kesin nitelikli nihai tespitlerini (“*final concluding observations*”) kabul etme işlemlerini yapabilir.

4. Komite, bu Kural gereğince tasarrufta bulunduğu takdirde, (Kural 68 paragraf 3) hükmü uyarınca işlem yapacaktır, ve bu Kurallar (Kural 68 paragraf 1) çerçevesinde işlem yaptığında ise bir tarih belirleyebilir.

Kural 71

1. Bir Taraf Devletçe Sözleşme Madde 40 çerçevesinde sunulmuş olan bir rapor incelendiği zaman, Komite ilkin, o raporun bu Kurallar (Kural 66) çerçevesinde gereken/(aranan) bütün bilgileri sağlayıp sağlamadığı hususunda ikna olacaktır.

2. Komitenin görüşüne göre Sözleşme Madde 40 çerçevesinde Sözleşmeye Taraf bir Devletin raporu yeterli bilgi içermiyorsa, Komite, bu bilgilerin hangi tarihe kadar sunulacağını da belirterek, gereken ek bilgileri (“*additional information*”) sunmasını o Devletten talep edebilir.

3. Komite, bir Taraf Devletçe sağlanan herhangi bir raporun ya da bilginin incelemesine dayanarak, Sözleşme Madde 40 çerçevesinde sunulacak bir sonraki raporun tarihini belirten bildirim ile birlikte, Taraf Devlete iletilecek olan uygun/(gerekli) gördüğü nihai tespitlerde (“*concluding observations*”) bulunabilir.

4. Komite üyelerinden hiçbirisi, nezdinde/(listesinden/adayı olarak) Komiteye seçildiği Taraf Devleti ilgilendiren Devlet raporlarının incelenmesine yahut müzakerelerine ve nihai tespitlerin kabulü işlemlerine katılmayacaktır.

5. Komite, nihai tespitlerinde belirleyebileceği belli hususlara öncelik vermesini Taraf Devletten talep edebilir.

Kural 72

Komite, bu Kurallar (Kural 71 paragraf 5) hükmü çerçevesinde bir Taraf Devletin raporuna ilişkin nihai tespitlerindeki belli hususlara öncelik verilmesi gerektiğini belirlediğinde, bu hususlar hakkında Taraf Devletçe verilecek yanıtları incelemek ve, bir sonraki periyodik rapor tarihinin saptanması da dahil, hangi müteakip işlemin uygun olabileceği hakkında karar vermek üzere bir usulü tespit edecektir.

Kural 73

Komite, Sözleşme Madde 40 paragraf 4 çerçevesinde kabul ettiği genel yorumlarını (“*general comments*”), Genel Sekreter aracılığıyla Taraf Devletlere iletecektir.

XVI. SÖZLEŞME MADDE 41 ÇERÇEVESİNDE ALINAN BAŞVURULARI İNCELEME USULÜ³**Kural 74**

1. Sözleşme Madde 41 çerçevesindeki bir başvuru, ilgili Taraf Devletlerden her biri tarafından anılan Maddenin 1/(b) paragrafı hükmü uyarınca bildirimde bulunmak suretiyle Komiteye gönderilebilir.

2. Bu Kural paragraf 1’de anılan bildirim aşağıdaki bilgileri içerecek ya da aşağıdaki bilgiler anılan bildirime eklenecektir:

- (a) İlk başvurunun metni ve konuyla alakalı olarak ilgili Taraf Devletler tarafından bilahare sunulan herhangi bir yazılı açıklamaların yahut beyanların metinleri dahil olmak üzere, Sözleşme Madde 41 paragraf 1(a) ve 1(b) hükümleri uyarınca meselenin halli için alınan önlemler/(atılan adımlar);
- (b) İç hukuk yollarının tüketilmesi için alınan önlemler;
- (c) İlgili Taraf Devletler tarafından başvurulmuş herhangi bir başka uluslararası soruşturma ve çözüme kavuşturma usulü.

³ Bu Usul Kurallarının “XVI” numaralı alt-başlığı altındaki hükümler, Komitenin 10/08/1979 tarihli 169. toplantısında (7. oturum) kabul edilmiştir.

Kural 75

Genel Sekreter, Sözleşme Madde 41 çerçevesinde Komite tarafından alınan bütün başvuruların bir daimi kaydını/(sicilini) tutacaktır.

Kural 76

Genel Sekreter, bu Kurallar (Kural 74) çerçevesinde verilen herhangi bir bildirimle ilişkin olarak Komite üyelerini gecikmeksizin bilgilendirecek ve bu bildirimin ve alakalı bilgilerin örneklerini mümkün olan en kısa sürede Komite üyelerine iletecektir.

Kural 77

1. Komite, Sözleşme Madde 41 çerçevesindeki başvuruları kapalı toplantılarda inceleyecektir.

2. Komite, ilgili Taraf Devletlerle istişarede bulunduktan sonra, Genel Sekreter aracılığıyla, kapalı toplantılardaki faaliyetlerine ilişkin bilgilerin yayın organları/(medya) ve genel olarak kamu tarafından kullanılması için iletiler/(bilgilendirme notları) çıkarabilir.

Kural 78

Bir başvuru, aşağıdaki koşullar gerçekleşmedikçe Komite tarafından incelenmeyecektir:

- (a) Her iki ilgili Taraf Devlet, Sözleşme Madde 41 paragraf 1 çerçevesinde, başvuruya uygulanabilir nitelikte (tanıma) beyanlarını yapmış olmadıkları takdirde;
- (b) Sözleşme Madde 41 paragraf 1/(b)'de öngörülen zaman sınırlaması dolmuş/(sona ermiş) olmadıkça;
- (c) Bu meselede, uluslararası hukukun genel olarak tanınan ilkelerine uygun şekilde, elverişli bütün iç hukuk yollarına başvurulmuş ve tüketilmiş olduğu, ya da söz konusu hukuk yollarının uygulanmasının makul olmayan ölçüde uzamış/(gecikmiş) olduğu Komite tarafından belirlenmiş olmadıkça.

Kural 79

Bu Kurallar (Kural 78) hükümleri saklı kalmak kaydıyla, Komite, bu meselenin Sözleşmede tanındığı biçimiyle insan haklarına ve temel özgürlüklerine saygı gösterilmesi temelinde dostane çözüme ulaştırılması amacıyla ilgili Taraf Devletler nezdinde arabuluculuk/(iyi niyet) girişimlerinde bulunacaktır.

Kural 80

Komite, Genel Sekreter aracılığıyla, ilgili Taraf Devletlerden ya da bunların birinden, sözlü ya da yazılı olarak ek bilgi (“*additional information*”) yahut görüşlerini (“*observations*”) sunmalarını talep edebilir. Komite, bu tür yazılı bilgi ya da görüşlerin sunulması için bir zaman sınırı belirleyecektir.

Kural 81

1. İlgili Taraf Devletler, mesele Komitede incelenirken temsil edilme ve sözlü ve/veya yazılı sunumlarda bulunma hakkına sahip olacaklardır.
2. Komite, Genel Sekreter aracılığıyla ilgili Taraf Devletlere, meselenin inceleneceği oturumun açılış tarihini, süresini ve yerini mümkün olan en kısa sürede bildirecektir.
3. Sözlü ve/veya yazılı sunumlarda bulunma usulü, Komite tarafından ilgili Taraf Devletlerle istişarede bulunduktan sonra karara bağlanacaktır.

Kural 82

1. Komitenin bu Kurallar (Kural 74)’te anılan bildirimi alması tarihinden sonra 12 ay içinde, Komite, Sözleşme Madde 41 paragraf 1/(h) hükmü uyarınca bir rapor kabul edecektir.
2. Bu Kurallar (Kural 81 paragraf 1) hükümleri, raporun kabul edilmesine ilişkin Komite müzakerelerine uygulanmayacaktır.
3. Komitenin raporu, Genel Sekreter aracılığıyla, ilgili Taraf Devletlere iletilecektir.

Kural 83

Sözleşme Madde 41 uyarınca Komiteye götürülen bir mesele ilgili Taraf Devletleri tatmin edici biçimde çözüme ulaştırılmazsa Komite, ilgili Taraf Devletlerin ön oluruyla, Sözleşme Madde 42’de öngörülen usulü uygulamaya geçebilir.

XVII. SEÇMELİ PROTOKOL ÇERÇEVESİNDE ALINAN BAŞVURULARI İNCELEME USULÜ**A. Başvuruların Komiteye iletilmesi****Kural 84**

1. Genel Sekreter, Seçmeli Protokol Madde 1 çerçevesinde Komite tarafından incelenmesi için sunulan ya da sunulmuş gözüken başvuruları, bu Kurallara uygun olarak Komitenin dikkatine sunacaktır.
2. Genel Sekreter, gerekli olduğu zaman, başvuruyu yapandan, başvurusunun Seçmeli Protokol çerçevesinde incelenmesi için Komiteye sunulmasını isteyip istemediği hususuna açıklık kazandırmasını talep edebilir. Başvurucunun bu husustaki isteğine dair halâ bir tereddüt bulunması halinde, Komite bu başvuruyu ele alacaktır.
3. Seçmeli Protokolün Tarafı olmayan bir Devlete ilişkin hiç bir başvuru, Komite tarafından alınmayacak ya da (Kural 85) çerçevesindeki listeye dahil edilmeyecektir.

Kural 85

1. Genel Sekreter, yukarıdaki (Kural 84) uyarınca Komiteye sunulmuş olan başvuruların listelerini, bunların içeriklerinin kısa bir özetiyle birlikte hazırlayacak, ve bu tür listeleri düzenli aralıklarla Komite üyelerine dağıtacaktır. Genel Sekreter, ayrıca bu tür bütün başvuruların daimi bir kaydını/(sicilini) tutacaktır.

2. Komitenin dikkatine sunulan herhangi bir başvurunun tam metni, talebi üzerine Komitenin herhangi bir üyesinin yararlanmasına/(kullanımına) hazır/(amade) kılınacaktır.

Kural 86

1. Genel Sekreter, bir başvuru sahibinden, başvurusuna Seçmeli Protokolün uygulanabilirliğine ilişkin olarak özellikle (aşağıdaki hususları) netleştirmesi isteminde bulunabilir:

- (a) Başvurucunun adı, adresi, yaşı ve uğraşı ve kimliğinin doğrulanması/(teyidi);
- (b) Aleyhine başvuru yöneltilen Taraf Devletin adı;
- (c) Başvurunun konusu;
- (d) İhlal edildiği ileri sürülen Sözleşme hükmü ya da hükümleri;
- (e) İddianın dayandığı olgular;
- (f) İç hukuk yollarını tüketmek üzere başvuru tarafından yapılmış olan işlemler;
- (g) Aynı meselenin, bir başka uluslararası soruşturma ya da çözüme kavuşturma usulü çerçevesinde ne ölçüde incelenmekte/(incelenmiş) olduğu.

2. Seçmeli Protokol çerçevesindeki usulde gereksiz gecikmelerin önlenmesi amacıyla Genel Sekreter, netleştirme ya da bilgi talep ettiği zaman, başvurucuya uygun bir zaman sınırlaması gösterecektir.

3. Komite, yukarıda sözü geçen bilginin başvurucudan istenmesi amacıyla kullanılacak bir soru cetveli/(anket formu) kabul edebilir.

4. Bu Kural paragraf 1’de anılan netleştirme talebi, başvurunun, bu Kurallar (Kural 85 paragraf 1)’de öngörülen listeye dahil edilmesini engellemeyecektir.

Kural 87

Kayı yapılan her bir başvuru için Genel Sekreter, temin edilen konuyla alakalı bilgilerin bir özetini mümkün olan en kısa sürede hazırlayacak ve Komite üyelerine dağıtacaktır.

B. Başvuruların Komite ya da onun yardımcı birimleri tarafından değerlendirilmesine ilişkin genel hükümler**Kural 88**

Komitenin ya da onun yardımcı birimlerinin Seçmeli Protokol çerçevesindeki başvuruların inceleneceği toplantıları (kamuya) kapalı olarak yapılacaktır. Komite bu yönde karar verdiği takdirde, Seçmeli Protokolün uygulanmasına ilişkin usuller örneğinde olduğu gibi, Komitenin genel nitelikli hususları ele aldığı toplantıları (kamuya) açık yapılabilir.

Kural 89

Komite, kapalı toplantılarındaki faaliyetlerine ilişkin bilgilerin yayın organları/(medya) ve genel olarak kamu tarafından kullanılması için, Genel Sekreter aracılığıyla, iletiler/(bilgilendirme notları) çıkarabilir.

Kural 90

1. Bir üye, (aşağıdaki hallerde), bir başvurunun Komite tarafından incelenmesinde yer almayacaktır:

- (a) Nezdinde/(listesinden/adayı olarak) Komite üyeliğine seçilmiş bulunduğu Taraf Devletin (incelenecek olan) vakanın/(başvurunun) tarafı olması;
- (b) Üyenin, vakada herhangi bir kişisel menfaati bulunuyorsa; ya da
- (c) Üye, başvuru kapsamına giren vakada alınan herhangi karara herhangi bir sıfatla katılmışsa.

2. Yukarıdaki paragraf 1 hükmü çerçevesinde ortaya çıkabilecek herhangi bir sorun/(uyuşmazlık), Komite tarafından karara bağlanacaktır.

Kural 91

Bir üye, herhangi bir sebeple, bir başvurunun incelenmesinde yer almaması ya da yer almayı sürdürmemesi gerektiği kanısına varırsa, (işten) el çekmesi hususunda Başkanı bilgilendirecektir.

Kural 92

Komite, başvuruya ilişkin Görüşlerini ilgili Taraf Devlete göndermeden önce, ileri sürülen ihlal mağdurunun telafisi imkansız zarara maruz kalmasını engellemek üzere geçici önlemlerin (“*interim measures*”) alınmasının arzuya şayan olduğuna dair Görüşleri hakkında bu Devleti bilgilendirebilir. Bunu yaparken, Komite, geçici önlemler hakkındaki Görüşlerine dair bu tür bir ifadenin, başvurunun esasına ilişkin bir belirleme anlamına gelmediği konusunda ilgili Taraf Devleti bilgilendirecektir.

C. Kabul edilebilirlik kararı verilmesi usulleri**Kural 93**

1. Komite, başvurunun, Seçmeli Protokol çerçevesinde kabul edilebilir ya da kabul edilemez olduğunu, mümkün olan en kısa sürede ve aşağıdaki kurallar uyarınca karara bağlayacaktır.
2. Bu Kurallar (Kural 95 paragraf 1) uyarınca kurulan bir çalışma grubu (“*working group*”) da, beş üyeden müteşekkil bulunduğu ve üyelerin tümü buna karar verdiği takdirde, bir başvurunun kabul edilebilir olduğunu ilan edebilir/(olduğuna karar verebilir).
3. Bu Kurallar (Kural 95 paragraf 1) uyarınca kurulan bir çalışma grubu, en az/(asgari) beş üyeden müteşekkil bulunduğu ve üyelerin tümü bu hususta mutabık olduğu takdirde, bir başvurunun kabul edilemez olduğunu ilan edebilir/(olduğuna karar verebilir). Bu karar/(kabul edilmezlik kararı), karar üzerinde resmi olarak tartışma açmaksızın bunu teyit edebilecek olan tam katılımlı Komiteye iletilecektir. Eğer Komite üyelerinden herhangi biri bu hususun tam katılımlı Komite tarafından tartışılmasına dair bir talepte bulunursa, tam katılımlı Komite bu başvuruyu inceleyecek ve bir karar alacaktır.

Kural 94

1. Başvurular, Komite ya da bu Kurallar (Kural 95 paragraf 1) uyarınca kurulan bir çalışma grubu aksi yönde karar vermedikçe, sekreteryaya tarafından alınmış oldukları sıra içinde ele alınacaktır.

2. İki ya da daha fazla sayıda başvuru, Komite ya da bu Kurallar (Kural 95 paragraf 1) uyarınca kurulan bir çalışma grubu tarafından uygun/(gerekli) görüldüğü takdirde birleştirilerek ele alınabilir.

Kural 95

1. Komite, Seçmeli Protokol Madde 1, 2, 3 ve 5 paragraf 2 hükümlerinde düzenlenen kabul edilebilirlik koşullarının yerine getirilmesine ilişkin olarak Komiteye tavsiyelerde bulunması için, bir ya da birden çok çalışma grubu kurabilir.

2. Komitenin Usul Kuralları, çalışma grubu toplantılarına, mümkün olan en ileri ölçüde uygulanacaktır.

3. Komite, başvuruların ele alınmasına(incelenmesine) yardımcı olmak üzere, kendi üyeleri arasından özel raportörler (*special rapporteurs*) görevlendirebilir.

Kural 96

Bir başvurunun kabul edilebilirliği hakkında bir karara varabilmek amacıyla, Komite ya da bu Kurallar (Kural 95 paragraf 1) uyarınca kurulan bir çalışma grubu şu hususları tahkik edecektir:

(a) Başvurunun isimsiz olmadığı ve Seçmeli Protokole Taraf bir Devletin yargı yetkisine tabi birey ya da bireylerden geldiği;

(b) Bireyin, Sözleşmede düzenlenen haklardan birinin bu Taraf Devletçe ihlal edilmesi mağduru olduğunu, yeterince somutlaştırılmış ("*sufficiently substantiated*") bir tarzda iddia ettiği. Normal/(olağan) şartlarda başvuru, birey tarafından şahsen ya da o bireyin temsilcisi tarafından sunulmalıdır; ancak, bu başvuruyu (mağdur) bireyin bizzat sunmaya muktedir olmadığı açığa çıktığı/(anlaşıldığı) takdirde, mağdur olduğu ileri sürülen kişi namına sunulmuş bir başvuru da kabul edilebilir.

(c) Başvurunun, başvuruda bulunma hakkının kötüye kullanılmasını teşkil etmediği;

- (d) Başvurunun, Sözleşme hükümleriyle bağdaşmaz olmadığı;
- (e) Aynı meselenin, bir başka uluslararası soruşturma ya da çözüme kavuşturma usulü çerçevesinde incelenmekte olmadığı;
- (f) Bireyin, elverişli tüm iç hukuk yollarını tüketmiş olduğunu.

Kural 97

1. Bir başvurunun alınmasından sonra mümkün olan en kısa sürede, Komite, bu Kurallar (Kural 95 paragraf 1) uyarınca kurulan bir çalışma grubu ya da (Kural 95 paragraf 3) uyarınca görevlendirilen bir özel raportör, ilgili Taraf Devletin başvuruya ilişkin olarak yazılı yanıtını sunması talebinde bulunacaktır.

2. Altı aylık süre içinde ilgili Taraf Devlet, vakanın istisnai mahiyetinden ötürü Komite, çalışma grubu ya da özel raportör ilgili Taraf Devletten sadece başvurunun kabul edilebilirliğine ilişkin olarak yazılı bir yanıt vermesinin talep edilmesini kararlaştırmış olmadıkça, başvurunun hem kabul edilebilirliğine ve hem de esasına ve ayrıca bu vakada sağlanmış olabilecek herhangi bir hukuk yoluna/(giderime) ilişkin yazılı açıklamalarını yahut beyanlarını Komiteye sunacaktır. Bir Taraf Devletten sadece başvurunun kabul edilebilirliğine ilişkin olarak yazılı bir yanıt sunmasının talep edilmesi, bu Taraf Devletin, söz konusu talepten itibaren altı aylık süre içinde, başvurunun hem kabul edilebilirliği hem de esasına dair yazılı bir yanıt sunmasına engel teşkil etmeyecektir.

3. Yukarıdaki paragraf 1 hükmü çerçevesinde başvurunun hem kabul edilebilirliği ve hem de esası hakkında yazılı bir yanıt sunması talebini alan bir Taraf Devlet, iki ay içinde, gerekçelerini de göstermek suretiyle, başvurunun kabul edilemez sayılarak reddedilmesi için yazılı şekilde başvuruda/(kabul edilmezlik itirazında) bulunabilir. Böyle bir başvurunun/(kabul edilmezlik itirazının) sunulması, Komite ya da bu Kurallar (Kural 95 paragraf 1) uyarınca kurulan bir çalışma grubu yahut (Kural 95 paragraf 3) uyarınca görevlendirilen özel raportör tarafından vakanın özel koşulları gerekçesiyle bu yanıtın sunulması için tanınan sürenin, (en geç) kabul edilebilirlik konusunu Komite karara bağlayana dek olmak kaydıyla, uzatılmasına karar verilmiş olmadıkça, o Taraf Devlete başvuruya ilişkin yazılı yanıtını sunması için verilen altı aylık süreyi aşamaz.

4. Komite ya da bu Kurallar (Kural 95 paragraf 1) uyarınca kurulan bir çalışma grubu yahut (Kural 95 paragraf 3) uyarınca görevlendirilen özel raportör, Taraf Devletten ya da başvurucudan, başvurunun kabul edilebilirliği ya da esasına dair ek yazılı bilgi ya da görüşleri (“*additional written information or observations*”), belirlenen zaman sınırlaması içinde, sunmalarını talep edebilir.

5. Bu Kural paragraf 1 hükmü uyarınca bir Taraf Devlete yöneltilen bir talebe, böyle bir talebin kabul edilebilirlik meselesi hakkında herhangi bir karar verilmiş olduğu delalet etmediğini/(anlamına gelmediğini) belirten bir ifade dahil edilecektir.

6. Belirlenen zaman sınırları içerisinde, her bir tarafa, bu Kural uyarınca diğer tarafça yapılan sunumlar hakkında yorumda bulunmak/(görüşlerini açıklamak) üzere bir imkan/(fırsat) tanınabilir.

Kural 98

1. Komite bir başvurunun Seçmeli Protokol çerçevesinde kabul edilemez olduğuna karar verdiği takdirde, Komite bu kararını, Genel Sekreter aracılığıyla, başvurucuya ve, başvurunun ilgili bir Taraf Devlete iletilmiş olması durumunda bu Taraf Devlete mümkün olan en kısa sürede iletilecektir.

2. Komite bir başvurunun Seçmeli Protokol Madde 5 paragraf 2 çerçevesinde kabul edilemez olduğunu ilan ettiği takdirde, bu karar, ilgili birey tarafından bizzat ya da onun namına yapılan (ve) Madde 5’in 2. paragrafında anılan kabul edilemezlik nedenlerinin artık geçerli olmadığını gösterir bilgi içeren yazılı bir talep üzerine, daha sonraki bir tarihte Komite tarafından yeniden gözden geçirilebilir.

D. Başvuruların esastan incelenmesi usulü

Kural 99

1. Taraf Devletin başvurunun esası hakkındaki yanıtının alınmasından önce kabul edilebilirlik meselesinin karara bağlandığı vakalarda, eğer Komite ya da bu Kurallar (Kural 95 paragraf 1) uyarınca kurulan bir çalışma grubu o başvurunun kabul edilebilir olduğuna karar verirse, bu karar ve konuyla alakalı diğer tüm bilgiler Genel Sekreter aracılığıyla

ilgili Taraf Devlete iletilecektir. Başvuru sahibi de, Genel Sekreter aracılığıyla, bu karar hakkında bilgilendirilecektir.

2. İlgili Taraf Devlet, incelenmekte olan meseleye ve, eğer varsa, bu Taraf Devletçe işletilmiş/(alınmış) olabilecek hukuk yoluna/(giderime) açıklık/(netlik) kazandıran yazılı açıklamalarını ya da beyanlarını altı ay içinde Komiteye sunacaktır.

3. Bu Kural uyarınca bir Taraf Devletçe sunulan açıklamalar ya da beyanlar, Genel Sekreter aracılığıyla, belirlenen zaman sınırlaması içerisinde herhangi bir ek yazılı bilgi ya da görüşlerini sunabilecek olan başvuru sahibine iletilecektir.

4. Esasa dair inceleme üzerine/(sonrasında), Komite, bir Taraf Devletçe bu Kural uyarınca sunulmuş bir açıklamalar ya da beyanlar ışığında bir başvurunun kabul edilebilir olduğuna dair kararını gözden geçirebilir.

Kural 100

1. Başvurunun kabul edilebilirliği ve esasına ilişkin meselelerin her ikisi hakkında tarafların bilgi sunmuş oldukları, ya da kabul edilebilirlik kararı halihazırda verilmiş olup da tarafların başvurunun esasına dair bilgi sunmuş bulundukları vakalarda, Komite bu başvuruyu, birey yahut ilgili Taraf Devletçe kullanımına sağlanan bütün yazılı bilgilerin ışığında inceleyecek ve Görüşlerini bu bilgilere dayanarak biçimlendirecektir/(formüle edecektir). Komite bundan/(Görüşlerini formüle etmeden) önce, başvuruyu, bu Kurallar (Kural 95 paragraf 1) uyarınca kurulan bir çalışma grubuna ya da (Kural 95 paragraf 3) uyarınca görevlendirilen bir özel raportöre, Komiteye tavsiyede bulunmaları için gönderebilir/(havale edebilir).

2. Komite, Seçmeli Protokolde belirtilen bütün kabul edilebilirlik koşullarının uygulanabilirliğini incelemeksizin başvurunun esası hakkında karar vermeyecektir.

3. Komitenin Görüşleri bireye ve ilgili Taraf Devlete iletilecektir.

Kural 101

1. Komite, Seçmeli Protokol Madde 5 paragraf 4 uyarınca kabul etmiş olduğu Görüşlerin izlenmesi/(takibi) için, Komitenin Görüşlerine işlerlik/(etkinlik) kazandırmak üzere Taraf Devletlerce alınmış önlemleri tahkik etmek amacıyla, bir Özel Raportör görevlendirecektir.

2. Özel Raportör, izleme görevini layıkıyla yerine getirebilmek için uygun/(gerekli) gördüğü türde irtibatlar kurabilir ve tasarrufta bulunabilir. Özel Raportör, gerekli görülürse, Komite tarafından müteakip/(başkaca) işlemlerin yapılması için tavsiyelerde bulunacaktır.
3. Özel Raportör, izleme faaliyetleri hakkında Komiteye düzenli olarak rapor sunacaktır.
4. Komite, izleme faaliyetleri hakkındaki bilgileri kendi yıllık raporuna dahil edecektir.

E. Gizliliğe ilişkin kurallar

Kural 102

1. Seçimlik Protokol çerçevesindeki başvurular, Komite ya da bu Kurallar (Kural 95 paragraf 1) uyarınca oluşturulan bir çalışma grubu tarafından kapalı oturumda incelenecektir. Sözlü müzakerelerin ve özet tutanakların gizliliği muhafaza edilecektir.
2. Kayda geçirilme işlemi öncesinde hazırlanan başvurulara dair özetler, başvuruların özetlerine dair liste, ve Komite, (Kural 95 paragraf 1) uyarınca kurulan Çalışma Grubu yahut (Kural 95 paragraf 3) uyarınca görevlendirilen Özel Raportör için hazırlanan bütün taslak metinler dahil olmak üzere, Komite, (Kural 95 paragraf 1) uyarınca kurulan Çalışma Grubu yahut (Kural 95 paragraf 3) uyarınca görevlendirilen Özel Raportör için sekreteryaya tarafından çıkartılan bütün çalışma belgeleri, Komite aksine karar vermedikçe, gizliliğe tabi olacaktır.
3. Yukarıdaki paragraf 1 hükmü, bir başvuru sahibinin ya da ilgili Taraf Devletin başvurunun incelenmesi işlemleri bağlamındaki sunumları ya da bilgiyi alenileştirmeleri hakkını etkilemeyecektir. Bununla birlikte, Komite, (Kural 95 paragraf 1) uyarınca kurulan Çalışma Grubu yahut (Kural 95 paragraf 3) uyarınca görevlendirilen Özel Raportör, uygun/(gerekli) görüldüğü takdirde, bir başvuru sahibinden yahut ilgili Taraf Devletten, bu tür herhangi bir sunumun ya da bilginin tamamen ya da kısmen gizli tutulmasını talep edebilir.
4. Yukarıdaki paragraf 3 hükmü uyarınca gizlilik hakkında bir karar alındığı zaman, Komite, (Kural 95 paragraf 1) uyarınca kurulan Çalışma Grubu yahut (Kural 95 paragraf 3) uyarınca görevlendirilen Özel Raportör, Komitenin başvurunun kabul edilmezliği, esası yahut

incelemenin sürdürülmemesi hakkında aldığı karardan sonra da, başvuruçunun kimliği gibi, yapılan sunumların ya da diğer bilginin tamamen ya da kısmen gizli tutulmasına karar verebilir.

5. Yukarıdaki paragraf 4 hükmü saklı kalmak kaydıyla, Komitenin kabul edilmezlik, başvurunun esas ve incelemenin sürdürülmemesi hakkındaki kararları aleni olacaktır/(alenileştirilecektir). Komitenin ya da (Kural 95 paragraf 3) uyarınca görevlendirilen Özel Raportörün, bu Kurallar (Kural 92) çerçevesindeki kararları aleni olacaktır. Komitenin hiçbir kararının kopyası önceden verilmeyecektir.

6. Komitenin nihai kararlarının dağıtımıyla sekreteryaya görevlidir/(sorumludur). Sekreteryaya, başvurulara ilişkin sunumların çoğaltılmasından ve dağıtılmasından görevli olmayacaktır.

Kural 103

Komitenin Görüşlerinin yerine getirilmesinin takibi çerçevesinde taraflarca sağlanan bilgi, Komite aksine karar vermedikçe, gizliliğe/(gizlilik kuralına) tabi değildir. Komitenin izleme faaliyetlerine ilişkin kararları da aynı biçimde, Komite aksine karar vermedikçe, gizliliğe tabi değildir.

F. Bireysel Görüşler

Kural 104

Bir kararın verilmesine katılmış olan Komitenin herhangi bir üyesi, kendi bireysel görüşünün Komitenin Görüşlerine ya da kararına eklenmesini talep edebilir.

